

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

го ринку; формування дієвого механізму захисту і підтримки національних виробників на зовнішніх ринках.

Висновки

В Україні існує низка проблем, які перешкоджають ефективному функціонуванню державної інвестиційної політики, це: політична нестабільність, нерозвиненість ринкової інфраструктури міжнародного бізнесу, недосконале податкове законодавство, митні бар'єри, відсутність дієвої системи страхування, високий рівень темпу інфляції та ненадійність банківської системи. Державна інвестиційна політика України є неефективною, так як інвестуються в основному швидкокоопні галузі народного господарства. В той час як за межами інвестиційних потоків залишаються високотехнологічні з тривалим терміном окупності галузі, які можуть стати локомотивом інноваційного перезавантаження.

На основі аналізу форм, методів та принципів державної інвестиційної політики сформована концептуальна модель державної інвестиційної політики, змістом якої є система економічних цілей, принципів, факторів, пріоритетних напрямів дій, втілених у державних програмах, законах, бюджетних пріоритетах і регуляторних заходах, які слугують засобами їх реалізації.

Цілями державної інвестиційної політики мають бути створення умов для:

- забезпечення фінансовими ресурсами розвитку пріоритетних галузей і сфер національної економіки;
- модернізації виробництва і на цій основі покращання позицій національних виробників на світових ринках;
- підвищення темпів економічного зростання;
- забезпечення повної і ефективної зайнятості;
- забезпечення на цій основі високого рівня і якості життя населення.

Тільки виважена державна політика сприятиме економічному розвитку країни, підвищенню зайнятості населення і зростанню його доходів, дасть можливість оптимізувати структуру інвестиційних ресурсів і спрямувати їх на розбудову національної економіки.

Список використаних джерел

1. Keynes, John Maynard. The General Theory of Employment // The Quarterly Journal of Economics, 51 – №2, (1937 Feb). – P. 209–223.

2. Samuelson Paul, Nordhaus D. William. Economics. – 14 th ed p.cm. McGraw–Hill, inc 1992. – 784 p.

3. Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.

4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №18, №19–20, №21–22, ст. 144 [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436–15>

5. Загородній А.Г. Фінансово–економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.

6. Водянов У. Новые инструменты государственного регулирования инвестиций / У. Водянов // Проблемы теории и практики управления – 2004. – №5. – С. 94–95.

7. Кондрашова М.В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону / М.В. Кондрашова // Держава та регіони (Серія: Державне управління) – 2008. – №2. – С. 118–121.

8. Сергеев И.В. Организация и финансирование инвестиций / И.В. Сергеев, И.И. Веретенникова, В.В. Яновский. – М.: Финансы и кредит, 2000. – 400 с.

9. Пшенична В.П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України: дис. ... к.е.н.: 08.00.03 / Пшенична В.П. – Д., 2011. – 205 с.

10. Коюда О.П. Інвестування / О.П. Коюда, О.П. Лепейко, В.О. Коюда, В.М. Гриньова. – К.: Знання, 2008. – 452 с.

11. Державне регулювання економіки: навч. посібник / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.

12. Гриценко Л.Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання / Л.Л. Гриценко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Кіровоград: КНТУ, 2012. – Вип. 22. – Ч. II. – С. 90–96. – Економічні науки.

13. Калетнік Г.М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Г.М. Калетнік, А.Г. Мазур, О.Г. Кубай; М–во освіти і науки, молоді та спорту України, М–во аграр. політики і продовольства України, ВНАУ. – К.: Хай–Тек Прес, 2011. – С. 427.

14. Данилишин Б.М. Інвестиційна політика в Україні: Монографія / Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, О.І. Дацій – Донецьк: Юго–Восток, ЛТД, 2006. – 292 с.

15. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1602–14>

А.В. ЧЕРЕП,
д.е.н., професор, Запорізький національний університет,
В.О. ЛІГУЗОВА,
аспірантка, Запорізький національний університет

Особливості здійснення інноваційних процесів на підприємствах України

У статті розглядаються інноваційні процеси на підприємствах як послідовність певних взаємопов'язаних стадій. Проаналізований сучасний стан інноваційних процесів в Україні. Визначені позитивні та проблемні аспекти даних процесів.

Ключові слова: інновація, інноваційні процеси, інноваційна продукція, витрати, ефективність.

А.В. ЧЕРЕП,
д.э.н., профессор, Запорожский национальный университет,
В.О. ЛИГУЗОВА,
аспирантка, Запорожский национальный университет

Особенности осуществления инновационных процессов на предприятиях Украины

В статті розглядаються інноваційні процеси на підприємствах як послідовність певних взаємопов'язаних стадій. Проаналізовано сучасне становище інноваційних процесів в Україні. Визначено позитивні та проблемні аспекти даних процесів.

Ключеві слова: інновація, інноваційні процеси, інноваційна продукція, витрати, ефективність.

A. CHEREP,
doctor of economics, professor of finance Zaporizhzhya National University

V. LIGUZOVA,

PhD student, Zaporizhzhya National University

Features of the implementation of innovative processes in the enterprises of Ukraine

The article discusses innovative processes as the sequence of defined interrelated stages. Analyzed the current state of innovation processes in Ukraine. Positive and problematic aspects of these processes are defined.

Keywords: innovation, innovation processes, innovative products, cost, effectiveness

Постановка проблеми. Інноваційні процеси являють собою важливу складову економічного розвитку країни, оскільки забезпечують виробництво якісної нової продукції на ринку. Для забезпечення ефективної інноваційної діяльності повинна здійснюватись послідовність певних стадій, яка дозволяє підприємству зосереджувати свої зусилля на поступовому досягненні визначеної мети.

Кожна з таких стадій є невід'ємною складовою процесу розробки та впровадження нової продукції та концентрує увагу підприємства на необхідних діях, якісне виконання яких призведе до реалізації стратегії інноваційної діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Інноваційні процеси підприємства є об'єктом дослідження багатьох вчених, зокрема Т. Скрипка, Л. Федулова, Т. Дудар, В. Василенко, В. Мельниченко, З. Варналії, О. Грицаї, О. Кантаєва, П. Завлін, О. Кузьмін, О. Волков, А. Гречан, Р. Фатхутдінов, В. Захарченко та ін.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу інноваційних процесів в Україні у розрізі окремих стадій та визначенні основних тенденцій розвитку даного процесу.

Виклад основного матеріалу. В сучасному економічному середовищі важливою конкурентною перевагою є спрямованість підприємства на розробку та впровадження

інновацій. Така позиція дозволяє отримати економічні, науково-технічні, соціальні, екологічні та інші види ефектів.

У цьому контексті доцільно розглядати інноваційний процес як важливий процес перетворення знання на інновацію, яка втілюється у якісно новий продукт або послугу.

Відповідно до визначення Організації економічного співробітництва та розвитку інноваційний процес – це впровадження нової або значно поліпшеної продукції, що включає в себе значні зміни в техніці, обладнанні та/або програмному забезпеченні.

Інноваційний процес направлений на зменшення витрат на одиницю продукції, підвищення якості, виробництво або постачання нових або значно вдосконалених продуктів [1].

Інноваційний процес – це процес перетворення наукового знання в інновацію, який можна представити як послідовний ланцюг подій, у ході яких інновація перетворюється від ідеї до конкретного продукту, технології або послуги та розповсюджується при практичному використанні [2].

У загальному розумінні інноваційний процес являє собою послідовність таких стадій:

1. **Генерація нових ідей.** На даному етапі здійснюється за-родження ідей інновації, усвідомлення необхідності реалізації інновації, яка задовольнятиме певну потребу.

Рисунок 1. Кількість підприємств в Україні, що впроваджували інновації, та питома вага їх у загальній кількості промислових підприємств, 2012 рік [3]

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

2. *Розробка та технічна реалізація інноваційної ідеї.* Дана стадія включає в себе розробку технічного обґрунтування інновації, а також практичну реалізацію даного проекту.

3. *Реалізація нової продукції або послуги.* Третя стадія інноваційного процесу полягає у просуванні інноваційної продукції, забезпеченні її реалізації на ринку.

Однак слід зазначити, що інноваційний процес не завершується виходом продукції на ринок, оскільки в подальшому інновація потребує постійного дослідження та вдосконалення.

Початковим етапом інноваційного процесу є виникнення ідеї нововведення. Необхідною умовою для подальшого здійснення інноваційного процесу є перевірка здатності даної новації задовольняти певні суспільні потреби. Вивчається попит на нову продукцію або послугу, визначаються необхідні якісні характеристики та обсяг випуску. Якщо результатом даного етапу є підтвердження попиту на дану продукцію на ринку, підприємство переходить до виконання розробки та технічної реалізації інновації.

Дослідження інноваційної активності підприємств України дозволяє зробити висновок про позитивну динаміку кількості підприємств в Україні, що впроваджували інновації в 2008–2012 роках (рис. 1).

Протягом останніх п'яти років спостерігається значний щорічний приріст підприємств, які займаються впровадженням інновацій. В абсолютному значенні за вказаний період кількість даних підприємств зросла на 211 одиниць.

Необхідно також звернути увагу на показник питомої ваги підприємств в Україні, що впроваджували інновації у загальній кількості промислових підприємств, який також неухильно зростає протягом 2008–2012 років та був на рівні 10,8–13,6% відповідно. Така динаміка дозволяє стверджувати про зміцнення позицій інноваційно активних підприємств у промисловості України.

Наступним етапом інноваційного процесу є розробка та технічна реалізація інноваційної ідеї. Для ефективної реалізації даної стадії важливим є залучення необхідного обсягу коштів.

У структурі джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України найбільшу питому вагу займають власні кошти, які у 2012 році становили 64% загального обсягу фінансування (рис. 1).

Також значну частку займають кредитні кошти як спосіб підприємств компенсувати нестачу власних засобів для провадження інноваційної діяльності. Слід відмітити, що інші джерела фінансування становлять разом лише 15%. Найменшу підтримку інноваційної діяльності підприємств здійснюють кошти позабюджетних фондів та місцевих бюджетів.

Загалом витрати на внутрішні науково-дослідні роботи у 2011–2012 роках в Україні здійснювали 248 та 214 підприємств відповідно. Однак слід зазначити, що таке зменшення кількості не відобразилось на обсягах – у 2011 році підприємства витратили на внутрішні науково-дослідні роботи 833,3 млн. грн., у 2012 році – 965,2 млн. грн. По відношенню до загального обсягу витрат на інноваційну діяльність витрати на внутрішні науково-дослідні роботи становили 5,8% та 8,4% відповідно у 2011–2012 роках.

Результуючою стадією інноваційного процесу є впровадження нової продукції на ринок, що дозволяє визначити ефективність здійснених інновацій.

В Україні у 2012 році порівняно з 2011 роком кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, зменшилася (рис. 3). Однак дана тенденція відображає загальне зменшення кількості підприємств, що реалізували промислову продукцію за вказаний період. Разом із тим питома вага підприємств, що випустили інноваційну продукцію, у загальній кількості промислових підприємств зросла та становила 10,08% та 10,28% відповідно у 2011–2012 роках.

Важливим показником є обсяг реалізованої інноваційної продукції як відображення результату здійснення всіх етапів інноваційного процесу.

У 2011 році обсяг реалізованої інноваційної продукції в Україні становив 42 386 722,5 тис. грн., питома вага у загальному обсязі реалізованої промислової продукції – 3,8%. У 2012 році дані показники були на рівні 36 157 725,6 тис. грн. та 3,3% відповідно.

Слід також відмітити, що в структурі реалізованої інноваційної продукції продукція, що була новою для ринку у 2011 році, становила 41,1%, продукція, що була новою тільки для підприємства, – 58,9%. У 2012 році – 40,1% та 59,9% відповідно (рис. 4).

Така динаміка свідчить про зниження обсягу реалізованої інноваційної продукції та одночасно з цим про зменшення питомої ваги продукції, що була новою для ринку.

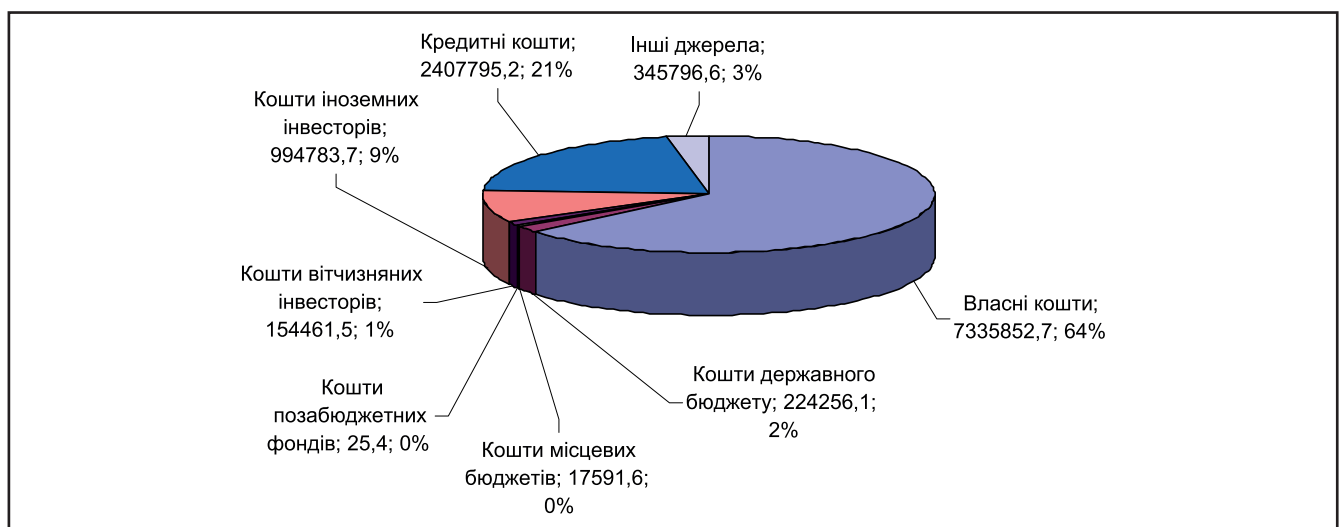

Рисунок 2. Розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами, 2012 рік, тис. грн. [3]

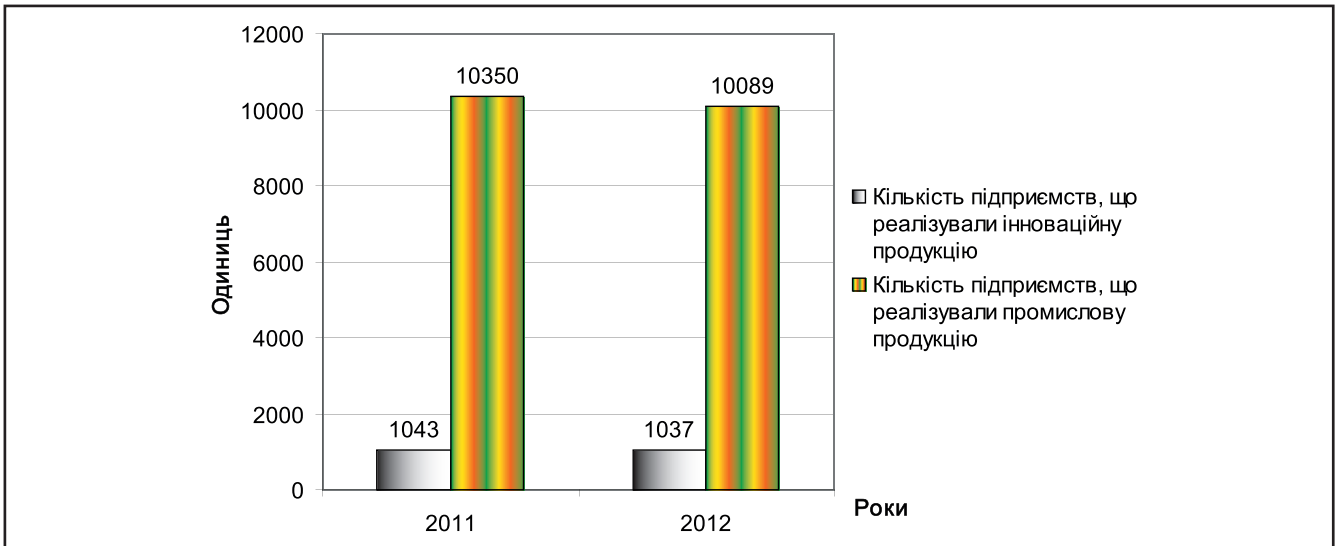

Рисунок 3. Кількість промислових підприємств в Україні, що реалізували інноваційну продукцію [3]

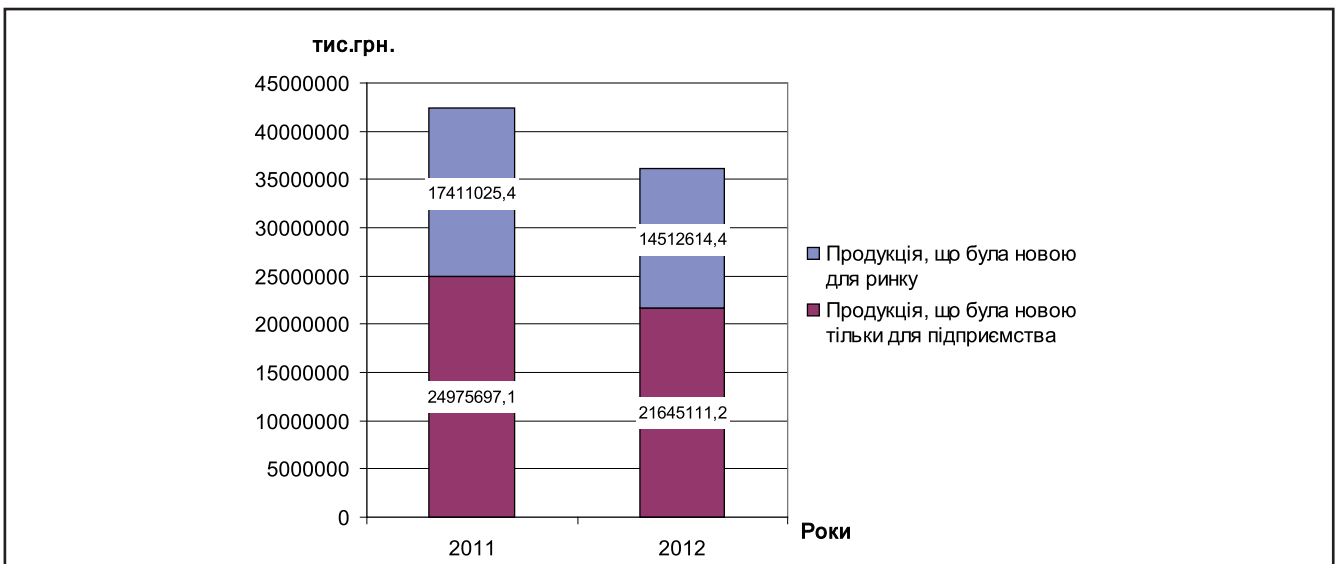

Рисунок 4. Обсяг реалізованої інноваційної продукції в Україні [3]

Необхідно також проаналізувати реалізацію інноваційної продукції за межі України. Так, протягом 2011–2012 років кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України, становила 378 та 332 одиниці відповідно. Однак загальний обсяг такої реалізації значно зріс і по відношенню до обсягу реалізованої інноваційної продукції був на рівні 29,8% та 36,9% у 2011–2012 роках відповідно.

Висновки

У сучасних умовах інноваційні процеси являють собою важливу складову в побудові конкурентоспроможної позиції підприємства на ринку.

В Україні протягом 2008–2012 років спостерігалася позитивна динаміка кількості підприємств, що впроваджували інновації, а також їх питомої ваги у загальній кількості промислових підприємств.

Також слід відмітити, що у фінансуванні інноваційної діяльності підприємства загалом спираються на власні кошти. Кредитні ресурси, своєю чергою, становлять п'яту частину загального обсягу фінансування інноваційної діяльності. Са-

мофінансування інноваційних процесів призводить до уповільнення темпів розвитку даної сфери та стримує реалізацію існуючого потенціалу вітчизняних підприємств.

Дослідження показників інноваційної продукції у 2011–2012 роках дає змогу зробити висновок про експортну орієнтованість підприємств України, оскільки третина із загального обсягу реалізованої інноваційної продукції у 2011–2012 роках знайшла збут поза межами України.

Список використаних джерел

1. The Measurement of Scientific and Technological Activities: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data: Oslo Manual, Third Edition / prepared by the Working Party of National Experts on Scientific and Technology Indicators, OECD, 2005, p. 49.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 820 с.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / Державна служба статистики України; І.В. Калачова. – Київ, 2013. – 287 с.